Belangenafweging fase 1 kader grootschalige energie opwek

"Slim en doelmatig omgaan met hernieuwbare energie"

	Hoeveel energie willen we opwekken	Hoe willen we energie opwekken?	Waar willen we energie opwekken?
Kort antwoord	*40 Gwh* in de periode tussen 2030 en 2040. Ons RES bod, de opgave t/m 2030, is 120 Gwh. We komen dan in 2040 dus op 160 Gwh aan hernieuwbare elektriciteit. We verwachten dat we in 2050, 200 Gwh aan hernieuwbare elektriciteit nodig hebben om energieneutraal te kunnen zijn.	*Slim en doelmatig.* Uitgangspunt is een slim en kosten efficiënt energiesysteem. Pieken en dalen moeten zoveel mogelijk voorkomen worden. Hiervoor is een combinatie nodig van wind, zon en opslag.	*In het energielandschap tussen de A28, J.J. Gorterlaan, Spoor en N377*. Uit een afweging aan de hand van het RES vierkant blijkt dat dit gebied het meest geschikt is. De andere zoekgebieden (Staphorster bos en Westhuizingerveld) worden echter nog niet definitief uitgesloten.
Vertrekpunt #1	*Draagvlak in een solidaire regio.* In de RES West Overijssel is afgesproken dat iedere gemeente een bijdrage levert. We zien echter ook dat processen in sommige gemeenten stopgezet worden. Dit heeft een negatief effect voor het draagvlak in andere gemeenten. Vertrekpunt is een solidaire regio waarin iedere gemeente een substantiële bijdrage in de energietransitie levert	*Efficiency.* We streven in West Overijssel naar een verhouding van 60% wind en 40% zon. Hier kan van afgeweken worden onder voorwaarde dat het energiesysteem hierdoor niet zwaarder belast wordt. Opslag van energie moet onderdeel uitmaken van het totale plan. Doel hiervan is om piekbelasting van de infrastructuur te voorkomen.	*Uitsluitingsgebied.* Alle gebieden ten westen van de Oude Rijksweg / Gemeenteweg en de Lommert, Vledders & Leijerhooilanden en het Reestdal worden uitgesloten van grootschalige wind. Dit doen we omdat we waardevolle gebieden willen beschermen en omdat we niet willen dat dorpslint Staphorst / Rouveen als het ware ingeklemd raakt tussen windparken. Ook willen we de openheid van het gebied ten westen van het dorpslint bewaren en voorkomen dat deze omgeving de uitstraling van een soort van Flevopolder krijgt.
Vertrekpunt #2	*Voorbehoud nieuwe technieken en / of ander landelijk beleid*. Onze inwoners geven aan dat er aan nieuwe technieken gewerkt wordt. Ook geeft men aan dat de houding ten opzichte van bijvoorbeeld kernenergie aan het veranderen is. Het zou dus kunnen dat windmolens en zonneparken in de toekomst minder hard nodig zijn en / of dat er op landelijk niveau andere keuzes in gemaakt worden. Als dat het geval is, dan vindt een heroverweging plaats in onze opgave voor de periode na 2030.	*Clustering*. Het college ziet graag één integraal plan, waarbij methoden voor opwek en opslag in één gebied geclusterd worden.	*Uitwerken van voorwaarden.* De voorwaarden voor energieopwekking worden in fase 2 van het uitnodigingskader grootschalige energie opwek, nader uitgewerkt. Hierin worden dan afspraken gemaakt over bijvoorbeeld het vereiste percentage lokaal eigendom, wijze waarop de buurt betrokken moet worden etc. De voorwaarden voor grootschalige opwek worden opgesteld in samenwerking met de bewoners uit de aangewezen gebieden.
Vertrekpunt #3	*Geen aansluitcapaciteit tot 2028.* Voor zover het er nu naar uit ziet, is er tot 2028 sprake van netcongestie.	*Geen zon op landbouwgrond*. In het geval van zon op veld, moet er sprake zijn van dubbelgebruik. Agrarische gronden moeten niet aan het areaal onttrokken worden. Daarom wordt voorgesteld dat we alleen met initiatiefnemers in gesprek gaan over zon-projecten die passen binnen trede 1 en trede 2 van de handreiking zonnevelden van de provincie Overijssel	*Definitieve gunning van projecten op basis van (dan opnieuw in te vullen) afweging langs RES vierkant en de in fase 2 vast te leggen criteria / voorwaarden.*

Hoeveel hernieuwbare elektriciteit willen we opwekken?

2030 - 2050
In de Regionale Energie Strategie West Overijssel hebben we afgesproken dat we in 2030, 120 gigawatt uur (Gwh) aan hernieuwbare elektriciteit zullen opwekken. Dat is een hele mooi mijlpaal op weg naar de afspraak om in 2050 energieneutraal te kunnen zijn. Het is echter niet voldoende. Inschatting is dat we in Staphorst in 2050, minimaal 200 Gwh elektriciteit gebruiken. De aanvullende opgave voor de opwek van hernieuwbare elektriciteit, lijkt dus in een orde van grootte van 80 Gwh te liggen. Eerste vraag in die context is of, en zo ja, welk deel van die opgave we nu al willen programmeren.

Nieuwe technieken en slimmer omgaan met energie
Gedurende het participatieproces is veel gewezen op de komst van nieuwe technieken. Daarnaast is ook aangegeven dat het huidige Nederlandse beleid – waarin de focus vooral bij uitbreiding van opgesteld vermogen ligt – niet slim is. We creëren daardoor pieken op momenten dat de vraag laag is. Bovendien zou het veel wenselijker zijn als we eerst op microniveau, bijvoorbeeld in huis en op kantoor, zelf opgewekte energie slimmer gaan inzetten. Bijvoorbeeld door apparaten te gebruiken als de zon schijnt en stroom op te slaan. Dit roept de vraag op of we nu niet beter even op onze handen moeten gaan zitten.

Willen we dan nu al nadenken over de opgave na 2030?
Ja. Dit heeft twee redenen: Ten eerste willen we duidelijkheid verschaffen richting onze inwoners. Ten tweede is een strategische programmering nodig omdat uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk een proces van de lange adem is. Zo geldt momenteel in ons gebied dat er pas weer in 2028 aansluitcapaciteit beschikbaar komt. De kans is groot dat die capaciteit weer snel benut wordt.

Welk deel van de aanvullende opgave willen we nu programmeren?
Dit is één van de drie hamvragen van dit document. We onderkennen volledig de opmerkingen van inwoners dat technieken waarschijnlijk efficiënter gaan worden en / of dat er misschien zelfs technieken gaan komen. We onderkennen ook dat er idealiter eerst gekeken moet worden naar energiebesparing en slim omgaan met energie. Het lastige is echter wel dat we niet kunnen voorspellen of en wanneer die nieuwe technieken er komen, en wanneer de prijs van bijvoorbeeld thuisbatterijen zodanig laag is dat meer mensen ze gaan aanschaffen. Daarnaast geldt ook dat de SDE subsidie op duurzame energie terugloopt. Dit heeft voor windmolens het effect dat ze steeds hoger moeten worden om rendabel te kunnen zijn. Hoe langer we wachten, des te hoger eventuele windmolens worden. Ook constateren we dat als je altijd maar blijft wachten op nieuwe technieken, er uiteindelijk nooit iets gebeurd. In deze context zoeken we een balans tussen voortgang maken en tegelijkertijd voldoende rustmomenten inbouwen om de juiste dingen te kunnen doen. We menen dat deze balans ligt in een programmering van 40 Gwh in de periode tussen 2030 en 2040. Deze opgave volgt dan op de RES opgave van 120 Gwh die uiterlijk in 2030 gerealiseerd moet zijn.

Vertrekpunt

Bij de afspraak dat uiterlijk in 2036, projecten met een geschatte jaaropbrengst van 40 Gwh vergund zijn, hanteert het college een aantal vertrekpunten ten aanzien van het tijdspad. Deze vetrekpunten zijn hier onder toegelicht.

1. *Draagvlak in een solidaire regio*
   Staphorst heeft al drie bestaande windmolens en de vergunning voor Windpark Bovenwind is ook verstrekt. In de RES West Overijssel is afgesproken dat iedere gemeente een bijdrage levert. We zien echter ook dat processen in sommige gemeenten stopgezet worden. Uitgangspunt is dat we samen optrekken en dat we lusten en lasten gelijkwaardig verdelen. Als andere gemeenten hun zoekproces stopzetten, dan heeft dit een negatief effect op het draagvlak in de andere gemeenten. Eerste vertrekpunt is daarom een solidaire regio waarin iedere gemeente een substantiële bijdrage in de energietransitie levert.

2. *Voorbehoud nieuwe technieken en / of ander landelijk beleid*
   Onze inwoners geven aan dat er aan nieuwe technieken gewerkt wordt. Ook geeft men aan dat de houding ten opzichte van bijvoorbeeld kernenergie aan het veranderen is. Het zou dus kunnen dat windmolens en zonneparken in de toekomst minder hard nodig zijn en / of dat er op landelijk niveau andere keuzes in gemaakt worden. Als dat het geval is, dan moet er een heroverweging plaatsvinden in onze opgave voor de periode na 2030.

3. *Verwachting is dat er tot 2028 geen aansluitcapaciteit is*
   Voor zover het er nu naar uit ziet, is er tot 2028 sprake van netcongestie. Dat betekent dat energie opwek projecten tot die tijd geen elektriciteit kunnen terug leveren op het netwerk.

Hoe willen we hernieuwbare elektriciteit gaan opwekken?

RES afspraak over verhouding zon en wind

In de Regionale Energie Strategie hebben we afgesproken dat we streven naar een verhouding van 40% zon en 60% wind. Deze afspraak komt primair voort uit twee constateringen. De eerste constatering is dat onze vraag naar energie het grootst is in de maanden waarop de zon het minste schijnt. De tweede constatering is dat zonneparken relatief weinig vollasturen hebben, en dat de dure aansluitkabels daardoor maar een klein deel van de tijd op volle capaciteit benut worden. De maatschappelijke kosten van zonneparken zijn daardoor hoger dan die van windenergie.

Weinig voorstanders van zon op landbouwgrond

Uit de enquête, gesprekken met belangengroeperingen en informatiebijeenkomsten kwam een vrij unaniem beeld naar voren: In Staphorst zitten maar weinig mensen te wachten op zonneparken op landbouwgrond. Dit standpunt past bij het uitgangspunt om het aandeel zon in de energiemix, beperkt te houden tot 40%. Tegelijkertijd geldt ook dat we toe willen naar een slim energiesysteem, en dat het slim is om zon en wind op één kabel te combineren. Het is dus niet aanbevolen om zonne-energie per definitie uit te sluiten.

Vertrekpunten

Bij de afspraak dat in de periode tussen 2030 en 2040, projecten met een geschatte jaaropbrengst van 40 Gwh vergund zijn, hanteert het college een aantal vertrekpunten ten aanzien van de techniek. Deze voorwaarden zijn hier onder toegelicht.

1. *Kostenefficiënt energiesysteem*
   Uiteindelijk willen we toe naar een slim en kostenefficiënt energiesysteem. Dat betekent dat we vraag en aanbod dicht bij elkaar willen brengen en dat infrastructuur zo efficiënt mogelijk benut wordt. Als er bijvoorbeeld sprake is van opslag, dan kan er veel gelijkmatiger – en op slimmere momenten – terug geleverd worden aan een HSMS station. Om deze reden stelt het college als voorwaarde dat er in het uiteindelijke plan sprake is van een slim en kosten efficiënt energiesysteem. De verhouding 60% wind en 40% zon dient daarbij als leidraad, maar is geen keiharde voorwaarde. Reden dat we de verhouding zon / wind niet als voorwaarde willen vastleggen, is dat dit ten koste kan gaan van de creativiteit bij initiatiefnemers. Bovendien vinden we het bovenliggende doel – en slim en kosten efficiënt energiesysteem – belangrijker. Opslag van energie moet onderdeel uitmaken van het totale plan. Doel hiervan is om piekbelasting van de infrastructuur te voorkomen.

2. *Plannen moeten geclusterd worden*
   Het college ziet graag één integraal plan, waarbij methoden voor opwek en opslag in één gebied geclusterd worden.

3. *Geen monofunctionele zon op landbouwgrond*
   In het geval van zon op veld, moet er sprake zijn van dubbelgebruik. Agrarische gronden moeten niet aan het areaal onttrokken worden. Daarom wordt voorgesteld dat we alleen met initiatiefnemers in gesprek gaan over zon-projecten die passen binnen trede 1 en trede 2 van de handreiking zonnevelden van de provincie Overijssel

Waar willen we hernieuwbare elektriciteit gaan opwekken?

Landschapsanalyse

In bijlage 2 vindt u een landschapsanalyse. Voornaamste conclusie van deze analyse is dat het onwenselijk is om Staphorst en Rouveen als het ware in te klemmen tussen windmolens. Daarnaast geldt dat nieuwe windmolens, door een teruglopende SDE++ subsidie, steeds hoger moeten worden om rendabel te zijn. In de analyse is uitgegaan van windmolens met een vermogen van 5,6 megawatt. Deze hebben een tiphoogte van 250 meter. De minimale onderlinge afstand tussen windmolens van deze hoogte, moet minimaal 750 meter zijn om te voorkomen dat ze elkaars wind afvangen. Gevolg hiervan is dat open gebieden optisch gezien kleiner worden en dat de molens in dit soort landschappen heel dominant aanwezig zijn. Als deze molens in het gebied ten westen van het dorpslint geplaatst worden, ontstaat het beeld van een soort van Flevopolder. Dit vindt het college onwenselijk. Daarnaast wil het college de Lommert en waardevolle gebieden Vledders & Leijerhooilanden en het Reestdal uitsluiten van grootschalige opwek.

Vertrekpunten

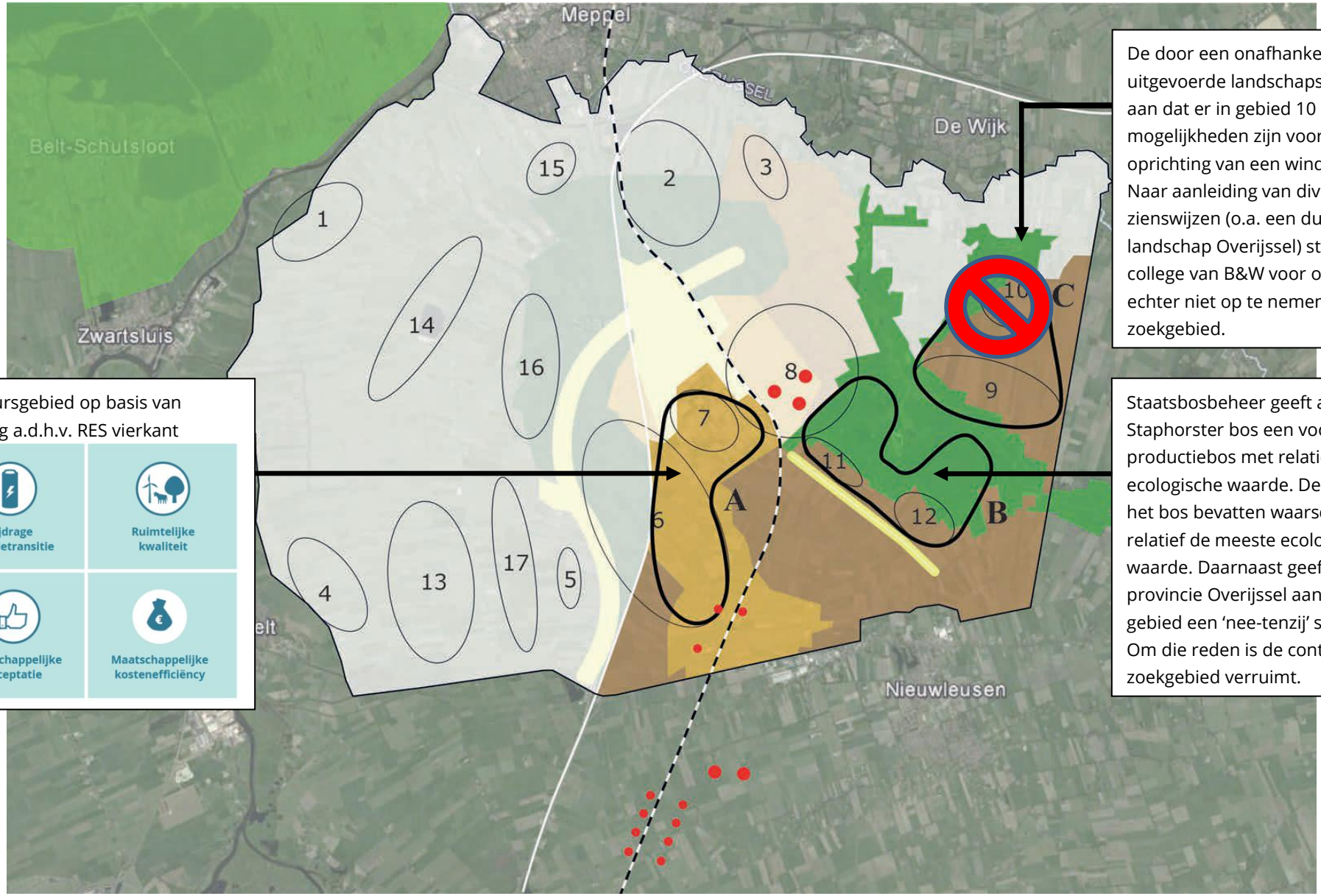
Bij de afspraak dat in de periode tussen 2030 en 2040, projecten met een geschatte jaaropbrengst van 40 Gwh vergund zijn, hanteert het college een aantal vertrekpunten ten aanzien van de locatiekeuze. Deze vertrekpunten zijn hier onder toegelicht.

1. *Uitsluitingsgebieden*
   Alle gebieden ten westen van de Oude Rijksweg / Gemeenteweg en de Lommert, Vledders & Leijerhooilanden en het Reestdal worden uitgesloten van grootschalige wind. Dit doen we omdat we waardevolle gebieden willen beschermen en omdat we niet willen dat dorpslint Staphorst / Rouveen als het ware ingeklemd raakt tussen windparken. Ook willen we de openheid van het gebied ten westen van het dorpslint bewaren en voorkomen dat deze omgeving de uitstraling van een soort van Flevopolder krijgt.

2. *Eerst verder met voorwaarden uitwerken*
   De voorwaarden voor energieopwekking worden in fase 2 van het uitnodigingskader grootschalige energie opwek, nader uitgewerkt. Hierin worden dan afspraken gemaakt over bijvoorbeeld het vereiste percentage lokaal eigendom, wijze waarop de buurt betrokken moet worden etc. De voorwaarden voor grootschalige opwek worden opgesteld in samenwerking met de bewoners uit de aangewezen gebieden.

3. *Definitieve gunning van een initiatief geschiedt aan de hand van een (dan opnieuw in te vullen) afweging langs RES vierkant en de in fase 2 vast te leggen criteria*
   In de concept belangenafweging waren drie zoekgebieden aangewezen: het energielandschap, de zuidzijde van het Staphorster Bos en het Westhuizingerveld. Naar aanleiding van zienswijzen zijn de contouren van deze gebieden gewijzigd. Daarnaast is, mede op basis van de zienswijzen, een onderlinge afweging tussen de gebieden gemaakt op basis van het RES-vierkant. Uit deze afweging (zie argument 2.d.1 in bijgevoegd raadsvoorstel) blijkt dat het energielandschap de meest geschikte locatie is voor grootschalige opwek. We willen daarom duidelijk communiceren dat dit gebied, onder de huidige omstandigheden, het voorkeursgebied is. Een definitieve afweging vindt plaats nadat fase 2 van het kader grootschalige opwek is doorlopen.

gemeente Staphorst

De door een onafhankelijk bureau uitgevoerde landschapsanalyse geeft aan dat er in gebied 10 mogelijkheden zijn voor de oprichting van een windturbine. Naar aanleiding van diverse zienswijzen (o.a. een duiding door landschap Overijssel) stelt het college van B&W voor om dit gebied echter niet op te nemen als zoekgebied.

Staatsbosbeheer geeft aan dat het Staphorster bos een voormalig productiebos met relatief weinig ecologische waarde. De randen van het bos bevatten waarschijnlijk relatief de meeste ecologische waarde. Daarnaast geeft de provincie Overijssel aan dat dit gebied een ‘nee-tenzij’ status krijgt. Om die reden is de contour van dit zoekgebied verruimt.

Voorkeursgebied op basis van afweging a.d.h.v. RES vierkant

Planning

Besluitvorming over fase 1 kader grootschalige opwek (definitiefase)
Het college neemt op 11 januari 2022 een besluit over deze belangenafweging. De belangenafweging wordt daarna zes weken ter inzage gelegd. Ook vinden er informatiebijeenkomsten plaats. Gedurende deze periode kunnen inwoners hun zienswijze over de plannen indienen.

Wat	Wanneer
Opiniërende behandeling overzicht verschillende perspectieven (conform amendement “uitbreiding stappenplan burgerparticipatie”	30 november 2021
Voorlopige belangenafweging door B&W	11 januari 2022
Publiceren en opsturen voorlopige belangenafweging	29 maart 2022
Informatiebijeenkomst voor inwoners	april
Definitieve belangenafweging door B&W	Juli 2022
Opiniërende en besluitvormende behandeling	September 2022

Fase 2 kader grootschalige opwek (ontwerpfase)
Zoals afgesproken begint deze fase met een raadsstartnotitie. Deze fase wordt afgesloten met een raadsvoorstel en kader waarin de voorwaarden voor grootschalige opwek van elektriciteit + een toetsingskader ter besluitvorming worden voorgelegd. De exacte planning van deze fase is nu nog niet bekend. Voor de fase wordt een externe projectleider ingehuurd

Wat	Wanneer
Uitvraag externe projectleider	Q1 2022
Projectleider voert verkenning uit en stelt raadsstartnotitie op	Q2 / Q3 2022
Besluitvorming over raadsstartnotitie	Q3 / Q4 2022
Opstellen kaders grootschalige opwek	Q4 2022 t/m Q3 2023
Besluitvorming over fase 2 kader grootschalige opwek	Uiterlijk in Q4 van 2023

Fase 3 kader grootschalige opwek (vergunningenfase)
Ook deze fase begint met een raadsstartnotitie. In deze raadsstartnotitie wordt beschreven op welke wijze we initiatieven tegen elkaar afwegen en hoe we uiteindelijk tot de realisatie van één initiatief komen.

gemeente Staphorst

Programmering energieprojecten 2022 - 2040

Periode	Wat	Gewenst eindresultaat	Project
2022 **- 2030**	Zon op daken	+ 50 Gwh	Aanjagen zon op daken
(RES bod)	Zon op veld	+ 10 Gwh	Uithofsweg en Puntweg
	Wind	+ 50 Gwh	Bovenwind
	Besparing energie gebouwde omgeving	-1 miljoen m3 gas	Transitie visie warmte
	Besparing energie bedrijven	-1 miljoen m3 gas	n.n.b.
	Opslag energie (elektriciteit)	70 Mw	Hooikammer
	Productie duurzame gassen	+ 10 miljoen m3 groen gas	Groen gas strategie
2022 – 2040	Slimme mix zon en wind	+ 40 Gwh tussen 2030 en 2040	Gebiedsproces
	Thuis energie opwekken en gebruiken	n.n.b.	N.n.b.
	Opslag van energie (warmte)	N.n.b	N.n.b.